

Så arbetar vi med att revidera kurs- och ämnesplanerna

Under 2019 arbetar Skolverket med förslag till revidering av kursplanerna på grundskolenivå och vissa ämnesplaner på gymnasial nivå. Nu har du möjlighet att lämna synpunkter på de riktlinjer vi ska använda i revideringen.

Vi vill revidera kurs- och ämnesplanerna för att syfte och centralt innehåll ska få ett tydligare fokus i lärarens undervisning och för att kunskapskraven ska bli ett bättre stöd för betygssättning. Revideringen ska stärka kvaliteten och likvärdigheten i undervisningen och skapa förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg. Det har dessutom gått närmare tio år sedan reformerna 2011. Reviderade kurs- och ämnesplaner planeras att träda i kraft inför höstterminen 2020, förutsatt att regeringen fattar beslut om sådana ändringar.

Bättre balans i kurs- och ämnesplaner

Inriktningen på arbetet är att skapa bättre balans i kurs- och ämnesplaner genom att betona faktakunskaper mer, att se över relationen mellan innehåll och tid för undervisning samt att skapa mer övergripande och mindre detaljerade kunskapskrav för att underlätta betygssättningen. En annan viktig del i arbetet är att bättre anpassa nivå och omfattning av det centrala innehållet och kunskapskraven utifrån stadium och skolform.

Den grundläggande strukturen behålls

Behoven ser olika ut i olika ämnen och skolformer och revideringarna kommer därför att variera i omfattning mellan olika kurs- och ämnesplaner. Överlag handlar det om justeringar och den grundläggande strukturen i kurs- och ämnesplanerna behålls. Revideringen omfattar inte de inledande, övergripande delarna i läroplanerna för grundskolenivån eller läroplanerna för den gymnasiala nivån och inte heller betygsskalans utformning.

Tyck till om våra förslag på riktlinjer

Nu har du chans att lämna synpunkter på våra förslag på riktlinjer för revidering genom att svara på frågor i en enkät. Innan du svarar på frågorna är det viktigt att du har läst förslagen på riktlinjer med tillhörande exempel som illustrerar hur ändringarna kan se ut.

Förslag på riktlinjer för revidering av kurs- och ämnesplaner

Förslag för att betona faktakunskaper mer

I grundskolan och motsvarande skolformer används uttrycket ”förmåga att” i punkterna som avslutar ämnets syfte, det vill säga de långsiktiga målen. På gymnasial nivå används också uttryck som ”kunskaper om”, ”färdigheter i att” och ”förståelse av”.

Skolverkets förslag till riktlinje är att i vissa fall använda kunskapsuttrycket "kunskaper om" även på grundskolenivå för att betona faktakunskaper i högre grad.

Vi vill revidera målen genom att

- använda kunskapsuttrycket ”kunskaper om” i grundskolan och motsvarande skolformer i de fall där fakta och förståelse bör betonas tydligare. I språkämnerna kan även ”förståelse av” användas.

Eftersom målen ligger till grund för kunskapskraven kan detta också påverka formuleringar i kunskapskraven. Utöver ändringar i målen kan nedanstående förslag till ändringar i det centrala innehållet och kunskapskraven även bidra till att betona faktakunskaper mer.

Se exempel som illustrerar riktlinjen i kursplanen i samhällskunskap samt kursplanen i svenska.

Förslag för att anpassa det centrala innehållet

I vissa kurs- och ämnesplaner uppfattas det centrala innehållet som alltför omfattande i relation till stadiets undervisningstid eller kursens poängomfattning. Det varierar också hur konkret innehållet uttrycks. Det centrala innehållet skiljer sig inte heller alltid tillräckligt tydligt mellan årskurser och kurser samt mellan skolformer. Riktlinjerna syftar till att åtgärda brister när det gäller omfattning, konkretion och progression.

Vi vill revidera det centrala innehållet genom att

- ta bort delar som bedöms vara mindre centrala i ämnet, för stadiet eller kursen eller som är sammanfattningar av innehåll som uttrycks mer konkret i andra punkter
- precisera det ämnesspecifika där innehållet uttrycks på ett alltför likartat sätt i olika ämnen
- i högre grad anpassa innehållet efter stadium, skolform och undervisningstid eller poängomfattning
- tydligare visa på en progression mellan stadierna och kurserna
- minska konkretionsgraden där innehållet idag är alltför detaljerat
- konkretisera där innehållet idag är alltför generellt

- i högre grad konkretisera innehållet genom att beskriva aktiviteter eller sammanhang som är viktiga för ämnets karaktär, till exempel ”jämförelse av”, ”undersökningar av” eller ”i verkliga servicesituationer inom aktuellt yrkesområde”
- signalera att innehållet kan ha olika bredd eller djup i undervisningen genom att i vissa punkter använda uttryck som ”orientering”, ”översikt” eller ”fördjupning”.

Se exempel som illustrerar riktlinjerna i ämnesplanen i engelska, kursplanen i matematik, ämnesplanen i matematik, kursplanen i religionskunskap, kursplanen i samhällskunskap, ämnesplanen i samhällskunskap, ämnesplanen i service och bemötande, kursplanen i slöjd samt kursplanen i svenska.

Förslag för att förbättra kunskapskraven

I flera ämnen och kurser är kunskapskraven omfattande, med många aspekter att bedöma och med detaljerade hänvisningar till det centrala innehållet. Såväl undervisning som betygssättning kan därmed bli alltför detaljstyrda. Det kan också leda till att detaljer kan få en orimligt stor inverkan på elevens betyg. Riktlinjerna nedan syftar till att balansera delar och helhet. De syftar också till att göra det rimligare för lärare att samla ett tillräckligt brett och varierat underlag för att kunna bedöma elevens kunskande i förhållande till kunskapskraven.

Vi vill revidera kunskapskraven genom att

- stryka formuleringar som inte kan eller bör utgöra underlag för betygssättning
- stryka formuleringar i kunskapskraven som saknar tydligt stöd i målen och det centrala innehållet
- stryka formuleringar som kan begränsa hur eleven visar sitt kunskande
- reducera detaljerade hänvisningar till det centrala innehållet
- begränsa antalet värdeord
- i högre grad anpassa formuleringarna i kunskapskraven utifrån ämne, stadium och skolform.

Förslagen kan innebära att vissa delar flyttas från kunskapskraven till det centrala innehållet, så att planeringen av undervisningen i högre grad kan ske utifrån syfte och centralt innehåll.

Se exempel som illustrerar riktlinjerna i kursplanen i engelska och ämnesplanen i moderna språk, kursplanen i matematik, ämnesplanen i matematik, kursplanen i samhällskunskap, ämnesplanen i samhällskunskap, kursplanen i slöjd, kursplanen i svenska samt ämnesplaner i yrkesämnen.

Exempel

Observera att exemplen är just exempel. De består av utdrag från några kurs- och ämnesplaner och illustrerar några av de generella riktlinjer som ska ligga till grund för revideringen. Exempelen visar inte färdiga formuleringar i ett ämne eller i en kurs.

Exempel från ämnesplanen i ellära

Nuvarande formuleringar i kursen praktisk ellära, centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Elsystemets uppbyggnad och funktion från transformator till belastning.
- Elektriskt material, till exempel ledare, halvledare och isolatorer.
- Elektriska storheter och samband.
- Mätinstrument och metoder för att mäta elektriska storheter.
- Likströmskretsars och enfasväxelströmskretsars funktion.
- Skillnader mellan symmetrisk och osymmetrisk belastning.
- TN-C-systemets och TN-S-systemets uppbyggnad, funktion och användning.
- Elektriska och magnetiska fälts uppkomst och verkan.
- Skyddsledarens funktion och verkan.
- Säkerhetsfrågor, bestämmelser och standarder inom elområdet.

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Elsystemets uppbyggnad och funktion från transformator till belastning.
- Elektriskt material, till exempel ledare, halvledare och isolatorer.
- **Metoder för att beräkna** elektriska storheter och samband.
- Mätinstrument och metoder för att mäta elektriska storheter.
- **Metoder för att söka och avhjälpa fel i elektriska kretsar och system.**
- Likströmskretsars och enfasväxelströmskretsars funktion.
- Skillnader mellan symmetrisk och osymmetrisk belastning.
- TN-C-systemets och TN-S-systemets uppbyggnad, funktion och användning.
- Elektriska och magnetiska fälts uppkomst och verkan.
- Skyddsledarens funktion och verkan.
- Säkerhetsfrågor, bestämmelser och standarder inom elområdet.

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att konkretisera där innehållet idag är alltför generellt, i det här fallet för att stärka ämnets praktiska kärna.

Exempel från kursplanen i engelska och ämnesplanen i moderna språk

Nuvarande formuleringar i engelska i slutet av årskurs 9 och i moderna språk steg 4, kunskapskravet för betyget E

Eleven kan förstå **det huvudsakliga innehållet och uppfatta tydliga detaljer** i talad engelska i måttligt tempo samt i lättillgängliga texter i olika genrer. Eleven visar sin förståelse genom att **översiktligt** redogöra för, diskutera och kommentera innehåll och detaljer samt genom att med **godtagbart** resultat agera utifrån budskap och instruktioner i innehållet. För att underlätta sin förståelse av innehållet i det talade språket och texterna kan eleven välja och använda sig av **någon strategi** för lyssnande och läsning. Eleven kan välja texter och talat språk från olika medier samt **med viss relevans** använda det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

/ ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, kunskapskravet för betyget E

Eleven kan förstå **det huvudsakliga innehållet och uppfatta tydliga detaljer** i talad engelska i måttligt tempo samt i lättillgängliga texter i olika genrer.

Eleven kan välja texter och talat språk från olika medier samt **med viss relevans** använda det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

/ ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att stryka formuleringar som inte kan eller bör utgöra underlag för betygssättning. Exemplet illustrerar också riktlinjen att stryka formuleringar som kan begränsa hur eleven visar sitt kunnande. I det här fallet kan en strykning göra det möjligt för läraren att utforma mer varierade bedömningsituationer utifrån elevernas förutsättningar.

Exempel från kursplanen i matematik

Exempel 1:

Nuvarande formuleringar i årskurs 1–3, centralt innehåll

Geometri

- Grundläggande geometriska objekt, däribland punkter, linjer, sträckor, fyrhörningar, trianglar, cirklar, klot, koner, cylindrar och rätblock samt deras inbördes relationer. Grundläggande geometriska egenskaper hos dessa objekt.

/ ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Geometri

- Grundläggande geometriska objekt, däribland punkter, linjer, sträckor, fyrhörningar, trianglar, cirklar, klot, koner, cylindrar och rätblock samt deras inbördes relationer. Grundläggande geometriska egenskaper hos dessa objekt, till exempel sidor, hörn och kanter.

/ ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att konkretisera där innehållet idag är alltför generellt, i detta fall med hjälp av exempel.

Exempel 2:

Nuvarande formuleringar i slutet av årskurs 9, kunskapskravet för betyget E

/ ... / Eleven har **grundläggande** kunskaper om matematiska begrepp och visar det genom att använda dem i **välkända** sammanhang på ett **i huvudsak** fungerande sätt. Eleven kan även beskriva olika begrepp med hjälp av matematiska uttrycksformer på ett **i huvudsak** fungerande sätt. I beskrivningarna kan eleven växla mellan olika uttrycksformer samt föra **enkla** resonemang kring hur begreppen relaterar till varandra.

Eleven kan välja och använda **i huvudsak fungerande** matematiska metoder med **viss** anpassning till sammanhanget för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter inom aritmetik, algebra, geometri, sannolikhet, statistik samt samband och förändring med **tillfredsställande** resultat. / ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, kunskapskravet för betyget E

/ ... / Eleven har **grundläggande** kunskaper om matematiska begrepp och kan använda dem i **välkända** sammanhang på ett **i huvudsak** fungerande sätt. Eleven kan **enkelt** redogöra för hur begreppen relaterar till varandra.

Eleven kan välja och använda **några** matematiska metoder med **viss** anpassning till sammanhanget för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter med **tillfredsställande** resultat. / ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjerna att stryka formuleringar som kan begränsa hur eleven visar sitt kunnande, att reducera detaljerade hänvisningar till det centrala innehållet och att begränsa antalet värdeord.

Exempel från ämnesplanen i matematik

Exempel 1:

Nuvarande formuleringar i kursen matematik 1b, centralt innehåll

Taluppfattning, aritmetik och algebra

- Egenskaper hos mängden av heltal, olika talbaser samt begreppen primtal och delbarhet.
/ ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Innehållspunkten stryks.

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjerna att ta bort delar som bedöms vara mindre centrala för kursen eller som är sammanfattningar av innehåll som uttrycks mer konkret i andra punkter samt att i högre grad anpassa innehållet efter poängomfattning. Kursen matematik 1 har mycket innehåll utifrån en omfattning på 100 poäng.

Exempel 2:

Nuvarande formuleringar i kursen matematik 1b, centralt innehåll

Geometri

- Begreppet symmetri och olika typer av symmetriska transformationer av figurer i planet samt symmetriens förekomst i naturen och i konst från olika kulturer.
- Representationer av geometriska objekt och symmetrier med ord, praktiska konstruktioner och estetiska uttryckssätt.

/ ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Innehållspunkterna stryks.

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjerna att ta bort delar som bedöms vara mindre centrala i kursen samt att i högre grad anpassa innehållet efter skolform och poängomfattning. Symmetri och geometriska

objekt finns som centralt innehåll i grundskolan och kursen matematik 1 har mycket innehåll utifrån en omfattning på 100 poäng.

Exempel 3:

Nuvarande formuleringar i kursen matematik 2b, centralt innehåll

Taluppfattning, aritmetik och algebra

/ ... /

- Utvidgning av talområdet genom introduktion av begreppet komplext tal i samband med lösning av andragradsekvationer.

/ ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Innehållspunkten stryks.

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att ta bort delar som bedöms vara mindre centrala för kursen. Innehållet kan flyttas till kursen matematik 4 där komplexa tal är en betydande del av kursen.

Exempel 4:

Nuvarande formuleringar i kurserna matematik 3c och 4, centralt innehåll

Matematik 3c: Samband och förändring

/ ... /

- Begreppen primitiv funktion och bestämd integral samt sambandet mellan integral och derivata.
- Bestämning av enkla integraler såväl med som utan digitala verktyg i tillämpningar som är relevanta för karaktärsämnen.
-

Matematik 4: Aritmetik, algebra och geometri

/ ... /

- Algebraiska och grafiska metoder för bestämning av integraler inklusive beräkningar av storheter och sannolikhetsfördelning, såväl med som utan numeriska och symbolhanterande verktyg.

/ ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Innehållspunkterna ovan i kurserna 3c och 4 stryks och ersätts i kursen matematik 4 med:

- Begreppen primitiv funktion och bestämd integral. Sambandet mellan primitiv funktion och derivata. Grafiska och digitala metoder för att bestämma integraler.
- Motivering och hantering av metoder för att beräkna integraler för polynom, potensfunktioner, exponentialfunktioner och trigonometriska funktioner.
- Begreppet täthetsfunktion, inklusive sannolikhetsfördelning.

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjerna att tydligare visa på en progression mellan kurserna och att konkretisera där innehållet idag är alltför generellt. Ändringarna genomförs dels för att gränsdragningen mellan ”enkla integraler” och ”integraler” visat sig vara problematisk, dels för att mer sammanhållet kursinnehåll ökar möjligheterna till undervisning på djupet.

Exempel 5:

Nuvarande formuleringar i alla kurser i matematik, kunskapskravet för betyg E

Genom att ge exempel relaterar eleven något i **kursens innehåll** till dess betydelse inom andra ämnen, yrkesliv, samhällsliv och matematikens kulturhistoria. Dessutom kan eleven föra **enkla** resonemang om exemplens relevans.

Exempel som illustrerar riktlinjerna

Formuleringen stryks.

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjerna att stryka formuleringar som inte kan eller bör utgöra underlag för betygsättning och att begränsa antalet värdeord i ett kunskapskrav.

Exempel 6:

Nuvarande formuleringar i alla kurser i matematik, kunskapskraven för betygen E, C och A

/ ... /

Eleven kan formulera, analysera och lösa matematiska problem **av enkel karaktär/-/av komplex karaktär**. Dessa problem inkluderar **ett fåtal/flera/flera** begrepp och kräver **enkla/avancerade/avancerade** tolkningar. I arbetet gör eleven om realistiska problemsituationer till matematiska formuleringar genom att **-/välja och/välja**, tillämpa **givna/-/och anpassa**

matematiska modeller. Eleven kan med **enkla/enkla/nyanserade** omdömen utvärdera resultatets rimlighet samt valda modeller, strategier och metoder **-/och alternativ till dem/och alternativ till dem.**

/ ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, kunskapskraven för betygen E, C och A

/ ... /

Eleven löser matematiska problem **av enkel karaktär/-/komplex karaktär.** Dessa problem inkluderar **grundläggande/flera/flera** begrepp och procedurer och kräver bearbetning eller tolkning i **ett fåtal/några/flera** led.

/ ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjerna att stryka formuleringar som inte kan eller bör utgöra underlag för betygssättning, att stryka formuleringar som kan begränsa hur eleven visar sitt kunnande och att begränsa antalet värdeord.

Exempel från kursplanen i religionskunskap

Nuvarande formuleringar i årskurs 4–6, centralt innehåll

Identitet och livsfrågor

- Hur olika livsfrågor, till exempel vad som är viktigt i livet och vad det innebär att vara en bra kamrat, skildras i populärkulturen.
- Hur olika livsfrågor, till exempel synen på kärlek och vad som händer efter döden, skildras i religioner och andra livsåskådningar. / ... /

Förslag som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Identitet och livsfrågor

- Samtal om olika livsfrågor, till exempel vad som händer efter döden och vad det innebär att vara en bra kamrat, utifrån religiösa och kulturella skildringar. / ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att ta bort delar som bedöms vara mindre centrala i ämnet, i det här fallet den mycket specifika hänvisningen till populärkulturen. Exemplet illustrerar också riktlinjen att i högre grad konkretisera innehållet genom att beskriva aktiviteter som är viktiga för ämnets karaktär. I det här fallet bedöms själva samtalen om livsfrågor vara av mer central betydelse i ämnet än hur livsfrågor skildras. Samtidigt ges en mer konkret beskrivning av ämnesinnehållet.

Exempel från kursplanen i samhällskunskap

Exempel 1:

Nuvarande formuleringar, ämnets syfte

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

/ ... /

- analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv,
- analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller,
- uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv

/ ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, ämnets syfte

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

/ ... /

- kunskaper om sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska förhållanden och strukturer i samhället
- förmåga att analysera och kritiskt granska samhällsfrågor samt olika ståndpunkter och argument i samhällsdebatten

/... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att använda kunskapsuttrycket ”kunskaper om” i målen i de fall där fakta och förståelse bör betonas tydligare. I det här fallet görs bedömningen att elevernas ”kunskaper om” förhållanden och strukturer i samhället har ett egenvärde och kan användas till mycket mer än att ”analysera samhällsstrukturer”. Eftersom två överlappande mål slås ihop till ett ges också möjlighet att göra kunskapskraven mindre omfattande och detaljerade, se nedan.

Exempel 2:

Nuvarande formuleringar i årskurs 4–6, centralt innehåll

Individer och gemenskaper

- Familjen och olika samlevnadsformer. Sexualitet, könsroller och jämställdhet.

/ ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Individer och gemenskaper

- Olika samlevnadsformer och typer av familjebildning. Sexualitet, könsroller och jämställdhet.

/ ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att konkretisera där innehållet idag är alltför generellt. ”Familjen” som kunskapsobjekt bedöms vara alltför vagt och kan dessutom uppfattas som att det är elevernas egna familjer som ska studeras.

Exempel 3:

Nuvarande formuleringar i årskurs 7–9, centralt innehåll

Beslutsfattande och politiska idéer

/ ... /

- Sveriges politiska system med Europeiska unionen, riksdag, regering, landsting och kommuner. Var olika beslut fattas och hur de påverkar individer, grupper och samhället i stort. Sveriges grundlagar.
- Några olika stats- och styrelseskick i världen.
- Aktuella samhällsfrågor, hotbilder och konflikter i Sverige och världen. FN:s syfte och huvudsakliga uppdrag, andra former av internationell konflikthantering och folkrätten i väpnade konflikter.
- Europeiskt och nordiskt samarbete, dess bakgrund och innehåll.
- Individers och gruppers möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling samt hur man inom ramen för den demokratiska processen kan påverka beslut.

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Beslutsfattande och politiska idéer

/ ... /

- Sveriges politiska system med Europeiska unionen, riksdag, regering, landsting och kommuner. Var olika beslut fattas och hur de påverkar individer, grupper och samhället i stort. Individers och gruppers möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling inom ramen för den demokratiska processen. Sveriges grundlagar.
- Demokrati och diktatur, monarki och republik samt parlamentarism och presidentstyre.
- Aktuella samhällsfrågor, hotbilder och konflikter i Sverige och världen. FN:s syfte och huvudsakliga uppdrag.
- Nordiskt samarbete, dess bakgrund och innehåll.

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att precisera det ämnesspecifika där innehållet uttrycks på ett alltför likartat sätt i olika ämnen. I det här fallet handlar det om en överlappning där även kursplanen i

historia tar upp framväxten av den Europeiska unionen. Det europeiska samarbetet finns dessutom redan med i den första innehållspunkten och behöver inte upprepas.

Exemplet illustrerar vidare riktlinjen att konkretisera där innehållet idag är alltför generellt. I det här fallet bedöms ”några olika stats- och styrelseskick i världen” kunna konkretiseras enligt exemplet. Slutligen illustreras riktlinjen att minska konkretionsgraden där innehållet idag är alltför detaljerat. I detta fall är det ”andra former av internationell konflikthantering och folkrätten i väpnade konflikter” som bedöms vara för detaljerat och bidra till att det centrala innehållet uppfattas som alltför omfattande. Sammantaget bedöms tillämpningen av dessa riktlinjer bidra till att i högre grad anpassa innehållet efter undervisningstid.

Exempel 4:

Nuvarande formuleringar i slutet av årskurs 9, kunskapskravet för betyget E

/ ... /

Eleven har **grundläggande** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla** samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett **i huvudsak** fungerande sätt. / ... /

Eleven kan undersöka samhällsfrågor ur olika perspektiv och beskriver då **enkla** samband med **enkla och till viss del** underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i några samhällsfrågor med **enkla** resonemang och **till viss del** underbyggda argument och kan då i **viss** utsträckning växla mellan olika perspektiv. / ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, kunskapskravet för betyget E

/ ... /

Eleven visar **grundläggande** kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället som ingår i det centrala innehållet. Eleven **ger exempel** på samband inom och mellan olika samhällsstrukturer.

Eleven för **enkla** resonemang om samhällsfrågor och anger orsaker, konsekvenser och åtgärder. Eleven **redogör översiktligt för** ståndpunkter och argument i samhällsdebatten.

/ ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjerna att stryka formuleringar som kan begränsa hur eleven visar sitt kunnande, att reducera detaljerade hänvisningar till det centrala innehållet och att begränsa antalet värdeord.

Exempel från ämnesplanen i samhällskunskap

Exempel 1:

Nuvarande formuleringar i kursen samhällskunskap 1a1, centralt innehåll

/ ... /

- Privatekonomi. Hushållets inkomster, utgifter, tillgångar och skulder. Konsumentträtt samt konsumtion i förhållande till behov och resurser. Hur privatekonomin påverkas av samhällsekonomiska förändringar.

/ ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

/ ... /

- Hur privatekonomin påverkas av samhällsekonomiska förändringar.

/ ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att minska konkretionsgraden där innehållet idag är alltför detaljerat.

Exempel 2:

Nuvarande formuleringar i kursen samhällskunskap 1a1, kunskapskravet för betyget E

Eleven kan **översiktligt** redogöra för individens rättigheter och skyldigheter i rollen som konsument, förhållandet mellan hushållets inkomster och utgifter, tillgångar och skulder samt för sambanden mellan den privata ekonomin och samhällsekonomin.

/ ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, kunskapskravet för betyget E

Eleven kan **översiktligt** redogöra för sambanden mellan den privata ekonomin och samhällsekonomin.

/ ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att stryka formuleringar i kunskapskraven som saknar tydligt stöd i målen och det centrala innehållet.

Exempel från ämnesplanen i service och bemötande

Nuvarande formuleringar i kursen service och bemötande 1, centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Kulturella skillnader i kommunikationsmönster.
- Bemötande, kroppsspråk och språklig kommunikation i olika servicesituationer samt yrkesmässigt hänsynstagande till kundens eller gästens integritet).
- Kunders eller gästers olika behov samt hur man kan anpassa produkter och tjänster till individuella önskemål.
- Bemötande av kunder eller gäster i servicesituationer samt hantering av klagomål och reklamationer.
- Betydelsen av god kännedom om de produkter och tjänster som branschen erbjuder samt intern och extern marknadsföring.
- Grundläggande skyltning och presentationsteknik.
- Presentation av varor och tjänster tillsammans och var för sig.

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- **Praktisk tillämpning i service och bemötande inom aktuellt yrkesområde.**
- Kulturella skillnader i kommunikationsmönster.
- Bemötande, kroppsspråk och språklig kommunikation i olika servicesituationer samt yrkesmässigt hänsynstagande till kundens eller gästens integritet.
- Kunders eller gästers olika behov samt hur man kan anpassa produkter och tjänster till individuella önskemål.
- Bemötande av kunder eller gäster i **verkliga** servicesituationer **inom aktuellt yrkesområde** samt hantering av klagomål och reklamationer.
- Betydelsen av god kännedom om de produkter och tjänster som branschen erbjuder samt intern och extern marknadsföring.
- Grundläggande skyltning och presentationsteknik.
- Presentation av varor och tjänster tillsammans och var för sig.

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att konkretisera där innehållet idag är alltför generellt, i det här fallet för att stärka ämnets praktiska kärna. Exemplet illustrerar också riktlinjen att i högre grad konkretisera innehållet genom att beskriva aktiviteter eller sammanhang som är viktiga för ämnets karaktär.

Exempel från kursplanen i slöjd

Exempel 1:

Nuvarande formuleringar i årskurs 1–3, centralt innehåll

Slöjdens estetiska och kulturella uttrycksformer

- Hur färg, form och material påverkar slöjdföremåls uttryck.
- / ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Innehållspunkten behöver omformuleras.

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att i högre grad anpassa innehållet efter stadium och skolform. I det här fallet bedöms det centrala innehållet ligga på en alltför hög abstraktionsnivå för årskurs 1–3.

Exempel 2:

Nuvarande formuleringar i årskurs 4–6, centralt innehåll

Slöjden i samhället

/ ... /

- Resurshushållning...

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Slöjden i samhället

/ ... /

- Återbruk av material...

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att konkretisera där innehållet idag är alltför generellt. I det här fallet bedöms ”återbruk av material” vara mer konkret och ämnesspecifikt än det mer allmänna uttrycket ”resurshushållning”.

Exempel 3:

Nuvarande formuleringar i slutet av årskurs 6, kunskapskravet för betyget E

/ ... / Eleven kan ge **enkla** omdömen om sin arbetsinsats och hur den har påverkat slöjdföremålets kvalitet. Dessutom tolkar eleven slöjdföremåls uttryck och för då **enkla** resonemang om symboler, färg, form och material. / ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, kunskapskravet för betyget E

/ ... / Eleven kan ge **enkla** omdömen om sin arbetsinsats och hur den har påverkat slöjdföremålets kvalitet. / ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att stryka formuleringar som inte kan eller bör utgöra underlag för betygsättning. Exemplet illustrerar också riktlinjen att i högre grad anpassa formuleringarna i kunskapskraven utifrån ämne, stadium och skolform. I det här fallet bedöms tolkning av slöjdföremåls uttryck vara alltför abstrakt för årskurs 6.

Exempel från kursplanen i svenska

Exempel 1:

Nuvarande formuleringar, ämnets syfte

Genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

/ ... /

- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften / ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, ämnets syfte

Undervisningen i ämnet svenska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

/ ... /

- förmåga att läsa och analysera texter för olika syften
- kunskaper om skönlitteratur och andra texter / ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att använda kunskapsuttrycket ”kunskaper om” i målen i de fall där fakta och förståelse bör betonas tydligare.

Exempel 2:

Nuvarande formuleringar i årskurs 7–9, centralt innehåll

Läsa och skriva

/ ... /

- Olika sätt att skapa och bearbeta egna och gemensamma texter till innehåll och form. Hur man ger och tar emot respons på texter.

/ ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, centralt innehåll

Läsa och skriva

/ ... /

- Skapande och bearbetning av egna och gemensamma texter till innehåll och form. Hur man ger och tar emot respons på texter.

/ ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjen att i högre grad konkretisera innehållet genom att beskriva aktiviteter som är viktiga för ämnets karaktär.

Exempel 3:

Nuvarande formuleringar i slutet av årskurs 9, kunskapskravet för betyget E

Eleven kan läsa skönlitteratur och sakprosatexter med **flyt** genom att, på ett **i huvudsak fungerande** sätt, välja och använda lässtrategier utifrån olika texters särdrag. Genom att göra **enkla** sammanfattningar av olika texters innehåll med **viss** koppling till tidsaspekter, orsakssamband och andra texter visar eleven **grundläggande** läsförståelse. Dessutom kan eleven utifrån egna erfarenheter, olika livsfrågor och omvärldsfrågor tolka och föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om **tydligt framträdande budskap** i olika verk. Eleven kan också föra **enkla** resonemang om verket med kopplingar till dess upphovsman. Eleven drar då **till viss del** underbyggda slutsatser om hur verket har påverkats av det historiska och kulturella sammanhang som det har tillkommit i. / ... /

Exempel som illustrerar riktlinjerna, kunskapskravet för betyget E

Eleven kan läsa skönlitteratur och sakprosatexter med **flyt** och visar **grundläggande** läsförståelse. Dessutom kan eleven göra **enkla** sammanfattningar av texter samt föra **till viss del** underbyggda resonemang om **tydligt framträdande budskap** i olika texter. Eleven kan också föra **enkla** resonemang om skönlitteratur med kopplingar till de sammanhang som verken har tillkommit i. / ... /

Kommentar

Exemplet illustrerar riktlinjerna att stryka formuleringar som kan begränsa hur eleven visar sitt kunnande och att reducera detaljerade hänvisningar till det centrala innehållet.

Exempel från ämnesplaner i yrkesämnen

Nuvarande formuleringar i ämnet industritekniska processer, kursen industritekniska processer 1, kunskapskravet för betyget E

/ ... / Dessutom använder eleven med viss säkerhet enklare terminologi och fackspråk.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Exempel som illustrerar riktlinjerna, kunskapskrav för betyget E

/ ... / Dessutom använder eleven med viss säkerhet enklare terminologi och fackspråk.

Nuvarande formuleringar i ämnet entreprenörskap, kursen entreprenörskap 1, kunskapskravet för betyget E

/ ... / Eleven upprättar med viss säkerhet ekonomiska planer samt genomför enkla beräkningar och enkla ekonomiska uppföljningar.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Exempel som illustrerar riktlinjerna, kunskapskrav för betyget E

/ ... / Eleven upprättar med viss säkerhet ekonomiska planer samt genomför enkla beräkningar och enkla ekonomiska uppföljningar.

Nuvarande formuleringar i ämnet karosseriteknik, kursen småreparationer – karosseri, kunskapskravet för betyget E

/ ... / I kommunikation använder eleven med viss säkerhet tekniska begrepp.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Exempel som illustrerar riktlinjerna, kunskapskrav för betyget E

/ ... / I kommunikation använder eleven med viss säkerhet tekniska begrepp.

Kommentar

Exemplen illustrerar riktlinjen att stryka formuleringar som inte kan eller bör utgöra underlag för betygsättning. Den borttagna skrivningen i kunskapskraven finns i samtliga yrkesämnen.

Har du frågor?

Kontakta oss via styrdok.2022@skolverket.se

Vad gör vi härnäst?

2019–2020: Revidering av kurs- och ämnesplaner

Under 2019 tar vi fram förslag på reviderade kursplaner i grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan och för vissa ämnesplaner på gymnasial nivå.

Revideringsarbetet genomförs i samverkan med lärare, ämnesexperter och forskare. Även andra berörda aktörer involveras genom samråd och referensarbete. Under 2019 kommer det att finnas möjligheter att lämna synpunkter vid flera tillfällen.

De reviderade kurs- och ämnesplanerna planeras att träda i kraft till höstterminen 2020, förutsatt att regeringen fattar beslut om ändringarna i kurs- och ämnesplaner.

De ämnesplaner som ingår i denna första omgång är engelska, fordonsämnen, handels- och administrationsämnen, matematik, moderna språk och vård- och omsorgsämnen. Avgörande för att kunna planera för en revidering där alla ämnesplaner omfattas är resultatet av Betygsutredningen 2018 (U 2018:03). Utredningen ska bland annat föreslå en modell för ämnesbetyg för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Utredaren ska lämna sitt betänkande senast den 30 november 2019.

Även Komvuxutredningen som lämnade sitt betänkande (SOU 2018:71) i augusti 2018 kan vara avgörande i det fortsatta arbetet. Utredningen föreslog bland annat att betygsskalan ska förenklas för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och i svenska för invandrare samt för särskild utbildning för vuxna.

För de ämnesplaner som inte revideras under 2019 samt för övriga kursplaner inom vuxenutbildningen fortsätter vi det förberedande arbetet.

Så har arbetet gått till

Genom samråd, lärarenkäter, utvärderingar och forskningsbevakning har vi uppmärksammat de behov av förändringar som riktlinjerna tar sin utgångspunkt i. De nya allmänna råden om betyg och betygssättning har också varit en utgångspunkt i arbetet.

Samråd och lärarenkät

Under 2018 träffade vi lärare från olika skolformer. Vi träffade också forskare, intresseorganisationer, fackförbund och andra myndigheter. Genom dessa samarbeten och samråd breddade vi och

fördjupade vår bild av hur kurs- och ämnesplanerna fungerar i praktiken samt diskuterade förslag på riktlinjer för en kommande revidering.

Under samma period fanns det även möjlighet för lärare att besvara en enkät om hur kurs- och ämnesplanerna fungerar i praktiken. Vi fick mer än 3 500 svar. Svaren på enkäten utgör ett underlag i det fortsatta arbetet, även om de svarande inte speglar hela lärarkårens uppfattningar.

Enkätsvaren visar att det inte finns en generell uppfattning hos lärarna om kunskapskraven är bra eller dåliga. Vi ser bland annat att uppfattningen skiljer sig åt mellan skolformerna och mellan de olika kurs- och ämnesplanerna. En mer samstämmig bild ger de svarande lärarna om ämnets syfte och mål. De flesta lärarna som svarat tycker att ämnets syfte och mål stämmer överens med deras bild av vad som är ämnets kärna. Lärarna tycker också att det centrala innehållet stämmer överens med det som de anser är viktigt innehåll att ta upp i undervisningen. Samtidigt pekar flera svar på att omfattningen av det centrala innehållet bör minskas.

Bakgrund till revideringarna

Vi arbetar kontinuerligt med att analysera skolans styrdokument. I juni 2018 beslutade vi att se över kurs- och ämnesplaner utifrån fyra prioriterade områden.

Fyra prioriterade områden

1. Betona faktakunskaper mer

Vår analys visar att formuleringar om målen i grundskolans kursplaner kan uppfattas som att faktakunskaper inte tillmäts tillräckligt stor betydelse. I grundskolan används enbart kunskapsuttrycket ”förmåga att” i målen. På gymnasial nivå används också uttryck som ”kunskaper om”, ”färdigheter i att” och ”förståelse av”. Vi vill därför se över användningen av begreppet förmåga i kursplanerna på grundskolenivån för att därigenom bidra till en bättre balans i målen genom att där så är lämpligt betona faktakunskaper mer. Det kan också innebära en bättre balans när det gäller olika sätt för elever att få visa sitt kunnande.

2. Anpassa det centrala innehållet

I vissa kurs- och ämnesplaner är det centrala innehållet väldigt omfattande, vilket kan skapa svårigheter att få tiden för undervisningen att räcka till. Konkretionsgraden varierar också mellan olika kurs- och ämnesplaner och i vissa ämnen är det centrala innehållet inte tillräckligt konkret. Kurs- och ämnesplanerna behöver därför ses över utifrån dessa aspekter.

3. Tydliggöra skillnaden mellan årskurser och kurser i det centrala innehållet

Vår analys visar att det centrala innehållet i kurs- och ämnesplanerna inte tillräckligt väl visar den kunskapsutveckling som ska ske mellan olika årskurser och kurser samt mellan olika skolformer. Det ska till exempel bli tydligare att det innehåll som en elev i årskurs 3 möter i undervisningen skiljer sig från det som en elev i årskurs 9 möter.

4. Förbättra kunskapskraven

För att förbättra dagens betygssystem behöver kunskapskraven göras mindre omfattande och mindre detaljerade. Därmed kan man komma åt problemet att en elev kan få ett lägre betyg bara för att eleven inte har kunskaper motsvarande en viss del av ett kunskapskrav. Vi går också vidare med att undersöka om vi kan formulera kunskapskraven med mer ämnesspecifika begrepp och förmågor.